

GIMNAZJUM NR 12 IM. SYBIRAKÓW W OLSZTYNIE

KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE OCENIANIA
DLA KLASY III GIMNAZJUM DO PROGRAMU NAUCZANIA „BLIŻEJ SŁOWA”

WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY

LEKTURA I INNE TEKSTY KULTURY, NAUKA O JĘZYKU	WYMAGANIA			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ				
Stary Testament (<i>Księga Rodzaju: Początki świata i ludzkości</i>)	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia w tekście kolejne dni stworzenia, odtwarza ich przebieg, wskazuje w tekście fragmenty wypowiedzi, odzwierciedlające styl biblijny, cytuje wypowiedź Boga do człowieka, próbuje ją odtworzyć własnymi słowami, 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu odtwarza przebieg stwórczego działania Boga, wymienia podstawowe cechy stylu biblijnego, wymienia przywileje i zadania, powierzone człowiekowi przez Boga, 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście elementy o znaczeniu symbolicznym, nazywa cechy stylu biblijnego, wskazuje ich przykłady w tekście, wyjaśnia, jaki jest człowiek stworzony przez Boga i określa jego miejsce w świecie, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia i komentuje symboliczne znaczenia, wynikające z opisu aktu stworzenia świata, wyjaśnia, czym cechuje się styl biblijny, przedstawia i komentuje relacje między Bogiem, człowiekiem i światem,
Spotkania ze sztuką. Michał Anioł <i>Stworzenia</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i nazywa elementy warstwy 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje sposób pokazania poszczególnych 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje środki języka malarskiego (kolory, linie, 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia obraz z tekstem biblijnym,

<i>Adama</i>	przedstawieniowej fresku,	elementów warstwy przedstawieniowej dzieła,	płaszczyzny, kompozycję) omawia ich rolę w tworzeniu znaczeń dzieła,	komentuje związek tematyczny i znaczeniowy obu dzieł,
Zbigniew Herbert <i>Książka</i>	<ul style="list-style-type: none"> • łączy tytuł z <i>Biblią</i>, wskazuje wersy, na podstawie których można dokonać takiego zestawienia, • podaje podstawowe informacje o osobie mówiącej w wierszu, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje personifikację jako sposób przedstawienia <i>Biblii</i>, uzasadnia tę opinię odwołaniami do tekstu, • przedstawia wyczerpujący sposób osobę mówiącą w wierszu, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaką funkcję pełni personifikacja jako środek poetycki, przedstawiający <i>Biblię</i>, • charakteryzuje styl wypowiedzi osoby mówiącej w wierszu, 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje metafory, występujące w wierszu, wyjaśnia ich znaczenie, • podaje przykłady znanych mu nawiązań do <i>Biblii</i>, przedstawia znaczenie <i>Biblii</i> dla europejskiej kultury,
Nauka o języku. <i>Cudzymi słowami. O sztuce cytowania</i>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w tekście cytaty, 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie graficznie zapisuje cytaty, 	<ul style="list-style-type: none"> • wprowadza do własnej wypowiedzi cytaty, 	<ul style="list-style-type: none"> • wprowadza do własnej wypowiedzi cytaty, opatruje je przypisami,
Isabel Allende <i>Dwa słowa</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o swoich wrażeniach po przeczytaniu utworu, próbuje sformułować ogólną opinię na jego temat, • przedstawia bohaterów opowiadania, 	<ul style="list-style-type: none"> • układa pytania, dotyczące sensu opowiadania, • wyjaśnia, na czym polegały niezwykle umiejętności głównej bohaterki opowiadania, 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje wnioski na temat świata przedstawionego w utworze, • wskazuje fragmenty poświęcone roli słów, komentuje je, 	<ul style="list-style-type: none"> • określa i komentuje sposób prezentowania świata w opowiadaniu, • na podstawie opowiadania wyjaśnia, jakie funkcje może pełnić język, podaje przykłady z tekstu,
Nauka o języku. <i>Słownikowe A... B... C... Rodzaje i funkcje słowników</i>	<ul style="list-style-type: none"> • zna podstawowe rodzaje słowników, • sprawnie odszukuje potrzebne mu hasła w słowniku, 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, w jakich słownikach szukać potrzebnych podstawowych informacji, • orientuje się w budowie hasła słownikowego, 	<ul style="list-style-type: none"> • zna różne rodzaje słowników specjalnych, • sprawnie i poprawnie odczytuje hasło słownikowe, 	<ul style="list-style-type: none"> • w swojej pracy korzysta z wszystkich rodzajów słowników, • sprawnie i poprawnie odczytuje hasło słownikowe, rozumie

				zawarte w nim skróty,
Norman Davies <i>Europa</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu odtwarza informacje o mitologicznej Europie, przedstawia ją, 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza treść mitu o porwaniu Europy, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pochodzenie nazwy <i>Europa</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu wyjaśnia symboliczne znaczenie mitu o porwaniu Europy,
<i>Rozmowy na koniec wieku 3</i> (fragment). Z prof. Januszem Tazbirem o Europie	<ul style="list-style-type: none"> • określa główny temat rozmowy, • na podstawie wzoru pisze notatkę encyklopedyczną, 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przywołanych w rozmowie polskich pisarzy, wskazuje zagadnienia, które poruszali, • samodzielnie tworzy notatkę encyklopedyczną, 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia fakty od opinii, podaje ich przykłady z tekstu, • samodzielnie tworzy notatkę encyklopedyczną, zachowuje zwięzłość i spójność tekstu, 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa wartości wspólne dla Europejczyków, przyporządkowuje je do odpowiednich kręgów kulturowych, • tworzy notatkę encyklopedyczną, hierarchizuje w niej informacje, zachowuje zwięzłość i spójność tekstu,
Nauka o języku. <i>Zacytować czy zrelacjonować? Mowa niezależna i zależna</i>	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje poprawnie graficznie mowę niezależną, 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca poprawnie mowę zależną w niezależną, 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca poprawnie mowę zależną w niezależną i odwrotnie, przestrzega zasad zapisu, 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie i funkcjonalnie stosuje w wypowiedziach mowę zależną i niezależną,
Jan Parandowski <i>Mitologia</i> (fragment <i>Dwanaście prac Heraklesa</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • podaje imiona bogów przedstawionych w micie, we wskazanych źródłach szuka informacji z nimi związanych, • przedstawia Heraklesa, wykorzystuje podstawowe informacje, dotyczące tego 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę, którą odegrali bogowie w życiu Heraklesa, • przedstawia Heraklesa z punktu widzenia wybranej postaci z mitu, • opowiada szczegółowo o wybranej pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • ze znanych mitów podaje przykłady wpływu bogów na życie ludzi, • ocenia Heraklesa, przedstawia argumenty uzasadniające ocenę, • ocenia, które zadanie Heraklesa było 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak i dlaczego mity przedstawiały związki świata bogów i świata ludzi, • wyjaśnia, jakie postawy człowieka może symbolizować postać Heraklesa,

	<p>bohatera,</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia wszystkie prace Heraklesa, 	<p>Heraklesa,</p>	<p>najtrudniejsze, uzasadnia swą opinię,</p>	<ul style="list-style-type: none"> odnosi treść mitu do współczesności, wskazuje zadania dla współczesnego Heraklesa,
<p>Nauka o języku. <i>Nec Hercules contra plures, czyli siła złego na jednego.</i> Frazeologizmy</p>	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia znaczenia frazeologizmów pochodzących z mitologii, w podanych przykładach wskazuje poprawne związki frazeologiczne, układa z nimi zdania, 	<ul style="list-style-type: none"> korzystając z odpowiedniego słownika, wyjaśnia znaczenie podanych frazeologizmów, poprawia błędy w podanych przykładach związków frazeologicznych, 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady sytuacji, w których można użyć wskazanych frazeologizmów, wyjaśnia mechanizm powstawania błędów w podanych związkach frazeologicznych, poprawia te błędy, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jakim celu używamy frazeologizmów w wypowiedziach, jakie efekty może przynieść ich wykorzystanie, stosuje celowo w wypowiedziach prawidłowe związki frazeologiczne,
<p>Agatha Christie <i>12 prac Herkulesa</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> krótko przedstawia głównego bohatera, tworzy wizytówkę tej postaci, opowiada o przyczynach, przebiegu i rezultatach wybranego zadania, którym zajmował się główny bohater, 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje bohatera, przywołując opinie innych na jego temat, ocenia, które z zadań Herkulesa Poirota było najciekawsze, uzasadnia swą opinię, 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie wybranego wydarzenia przedstawia tok myślenia bohatera, przedstawia i omawia związek rozwiązywanych przez detektywa spraw z mitologiczną opowieścią o Heraklesie, 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia Herkulesa Poirota jako określony typ postaci, obecny w literaturze popularnej, przedstawia cechy powieści detektywistycznej, tworzy instrukcję, jak napisać dobry utwór tego rodzaju,
<p><i>Pieśń o Rolandzie</i> (fragmenty)</p>	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza okoliczności (czas, miejsce, przyczyny, walczące strony), w jakich doszło do bitwy, przedstawionej w utworze, opisuje wygląd tytułowego bohatera, przedstawia 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia kolejne epizody bitwy, odtwarza jej przebieg, charakteryzuje głównego bohatera, odtwarza zachowanie, gesty, rekwizyty towarzyszące śmierci 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o przebiegu bitwy z punktu widzenia wybranego bohatera utworu, nazywa wartości, które tytułowy bohater uważał za najważniejsze, przytacza fragmenty tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje literackie sposoby przedstawienia bitwy, wskazuje środki dynamizujące wypowiedź i przedstawiające przeżycia bohaterów, przedstawia Rolanda jako wzorzec

	<p>okoliczności śmierci Rolanda,</p> <ul style="list-style-type: none"> • formułuje podstawowe zasady kodeksu rycerskiego, 	<p>Rolanda,</p> <ul style="list-style-type: none"> • formułuje zasady kodeksu rycerskiego, 	<p>z tym związane,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje realistyczne, fantastyczne, symboliczne okoliczności śmierci Rolanda, • porównuje średniowiecznego rycerza z antycznym herosem, 	<p>osobowościowy rycerza,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia symboliczne znaczenia, zawarte w opisie śmierci Rolanda, • ocenia z punktu widzenia człowieka współczesnego zasady kodeksu rycerskiego,
<p>Henryk Sienkiewicz <i>Krzyżacy</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje wzorcowe głośne czytanie fragmentu powieści, • tworzy plan wybranego wątku powieści, • przedstawia i krótko charakteryzuje wybraną postać z powieści, • wskazuje rycerstwo polskie i krzyżackie jako bohaterów zbiorowych powieści, • odróżnia rzeczywiste i fikcyjne miejsca wydarzeń, podaje przykłady z tekstu, • w opisie bitwy pod Grunwaldem wskazuje i nazywa podstawowe środki stylistyczne, próbuje określić ich funkcję, 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje wzorcowe głośne czytanie fragmentu powieści, który uważa za najciekawszy, • tytułuje wszystkie wątki powieści, streszcza jeden z nich, • z punktu widzenia wybranego bohatera powieści przedstawia i charakteryzuje dowolną postać z utworu, • wymienia bohaterów należących do obu grup rycerskich, • podaje przykłady postaci historycznych, wyjaśnia krótko, kim byli ci bohaterowie, • w opisie bitwy pod Grunwaldem wskazuje i nazywa istotne środki stylistyczne, określa ich 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje wzorcowe głośne czytanie fragmentu powieści, który uważa za najciekawszy, uzasadnia swą opinię, • przedstawia i komentuje sposób łączenia wątków w utworze, podaje przykłady z tekstu, • wyjaśnia, którą postać z powieści można nazwać bohaterem dynamicznym, wyjaśnia dlaczego, charakteryzuje go, • podaje przykłady wydarzeń, w których dochodzi do konfrontacji bohaterów zbiorowych, • podaje przykłady składników świata przedstawionego o charakterze historycznym i fikcyjnym, 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje nagranie radiowej powieści w odcinkach złożone z najbardziej emocjonujących scen, • wyjaśnia, czym różni się akcja od fabuły utworu, wskazuje przykłady wydarzeń epizodycznych, retrospekcji, epilogu, • dokonuje charakterystyki porównawczej wybranych bohaterów powieści, • określa sposoby przedstawienia przez narratora bohaterów zbiorowych, wyjaśnia cel, który dzięki tym sposobom został osiągnięty, • wyjaśnia, dlaczego utwór jest powieścią

		funkcję,	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje język opisu bitwy pod Grunwaldem, 	historyczną, <ul style="list-style-type: none"> • analizuje i interpretuje opis bitwy pod Grunwaldem,
Nauka o języku. <i>Drzewiej bywało...</i> Archaizmy i archaizacja	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w tekście archaizmy, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w tekście archaizmy, próbuje określić ich typy, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym są archaizmy, rozróżnia ich typy, wskazuje przykłady w tekście, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega archaizacja, jakim celom służy,
Spotkania ze sztuką. Jan Matejko <i>Bitwa pod Grunwaldem</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia elementy warstwy przedstawieniowej obrazu, łączy je z tematem dzieła, 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje malarskie sposoby przedstawienia wybranych postaci obrazu, 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wykorzystane przez artystę środki języka malarskiego, wyjaśnia ich funkcję, 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i komentuje przyczyny i efekty sposobu kreowania przez artystę malarskiej wizji historycznego wydarzenia,
Andrzej Sapkowski <i>Granica możliwości</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje główne elementy świata przedstawionego w utworze, • wyjaśnia, jaki był cel wyprawy opisanej w utworze, • określa charakterystyczne cechy języka, którym posługuje się wybrany bohater, 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia uczestników wyprawy, przedstawia ich, • określa motywy, które skłoniły bohaterów do udziału w ekspedycji, • analizuje język, którym posługuje się wybrana postać z utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> • określa relacje łączące bohaterów utworu, • ocenia pobudki, którymi kierowali się poszczególni bohaterowie biorący udział w wyprawie, • rozpoznaje stylizację w utworze, nazywa jej rodzaje, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego opowiadanie należy do utworów fantasy, • przedstawia i komentuje postawy życiowe, reprezentowane przez bohaterów, • wyjaśnia, czemu służy zastosowana w utworze stylizacja językowa,
Nauka o języku <i>Składniowe łamigłówki.</i> Wypowiedzenia wielokrotnie złożone	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca podane zdania pojedyncze w wielokrotnie złożone, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i tworzy zdania wielokrotnie złożone, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i tworzy różne rodzaje zdań wielokrotnie złożonych, 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach różne rodzaje zdań wielokrotnie złożonych,

Jan Twardowski <i>Trochę plotek o świętych</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wprowadza do tekstu wiersza znaki interpunkcyjne, odczytuje zgodnie z nimi głośno tekst, 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia niektóre określenia prezentujące bohaterów wiersza, próbuje wyjaśnić ich znaczenie, 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przykłady kolokwializmów i paradoksów; wyjaśnia, jakie znaczenia zostały dzięki nim wyeksponowane, 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia poetyckie sposoby przedstawiania bohaterów, wyjaśnia wynikające z nich znaczenia,
Wiktor Hugo <i>Katedra Marii Panny w Paryżu</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu wyjaśnia, jakie funkcje pełniła tytułowa katedra w czasach średniowiecza, • z podanych propozycji wybiera te, które wskazują cechy wspólne gotyckich świątyń i wielkich dzieł literackich, 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu opisuje fasadę katedry, • z podanych propozycji wybiera te, które wskazują cechy wspólne gotyckich świątyń i wielkich dzieł literackich, uzasadnia swój wybór, 	<ul style="list-style-type: none"> • z punktu widzenia paryskiego przewodnika opisuje fasadę katedry, • próbuje samodzielnie wskazać wspólne cechy gotyckich świątyń i wielkich dzieł literackich, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie symboliczne funkcje pełniła główna fasada katedry, • porównuje literacki opis katedry z podanymi dziełami malarskimi,
Nauka o języku. <i>Kropka, kreska, kropka, czyli interpunkcyjne SOS</i> Interpunkcja w wypowiedzeniach	<ul style="list-style-type: none"> • zna najczęściej stosowane znaki interpunkcyjne, stara się je stosować w praktyce, 	<ul style="list-style-type: none"> • zna wszystkie znaki interpunkcyjne, stara się je stosować w praktyce, 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawnie wszystkie znaki interpunkcyjne, 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawnie wszystkie znaki interpunkcyjne ze świadomością funkcji, które pełnią,
Miron Białoszewski <i>Fioletowy gotyk</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia w tekście wiersza obrazy poetyckie, • na podstawie wzoru pisze podanie, 	<ul style="list-style-type: none"> • korzystając z podanych propozycji, wyjaśnia znaczenie niektórych metafor tworzących obrazy poetyckie, • pisze samodzielnie podanie, 	<ul style="list-style-type: none"> • próbuje samodzielnie wyjaśnić znaczenia wynikające z metaforyki utworu, • pisze samodzielnie podanie, stosuje właściwy układ graficzny zapisu, 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega różne perspektywy, z których patrzy osoba mówiąca, wyjaśnia znaczenie tego zabiegu, • pisze podanie, przestrzega wszystkich wyznaczników tej formy wypowiedzi,

<p>Irving Stone <i>Udręka i ekstaza</i> (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia etapy pracy nad posągiem, wskazuje nawiązania do biblijnej opowieści, 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu opisuje sposób pracy Michała Anioła, wyjaśnia, dlaczego biblijny Dawid stał się postacią przedstawioną przez artystę, 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu przedstawia przeżycia twórcy w czasie rzeźbienia, omawia wzorce, do których odwoływał się w swej pracy Michał Anioł, 	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje i komentuje przebieg procesu twórczego przedstawionego w tekście, na podstawie tekstu i innych źródeł wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega niezwykłość rzeźby Michała Anioła,
<p>Nauka o języku. <i>Od mecenasa do sponsora</i> Zapożyczenia w języku polskim</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wyraźne zapożyczenia w tekście; wie, w jakim słowniku szukać informacji na ich temat, 	<ul style="list-style-type: none"> zastępuje zapożyczenia wyrazami rodzimymi, korzysta z odpowiedniego słownika, 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca tekst, zastępując zapożyczenia wyrazami rodzimymi, zachowuje jego spójność i logikę, 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i celowo stosuje zapożyczenia, zna i stosuje zasady ich używania,
<p>Jan Kochanowski <i>Na swoje księgi; O żywocie ludzkim</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> korzystając z przypisów, przekłada tekst na język współczesny, przedstawia podstawowe wiadomości na temat twórczości Jana Kochanowskiego, 	<ul style="list-style-type: none"> określa tematykę fraszek, ustala, kim może być osoba mówiąca, wymienia utwory Jana Kochanowskiego, potrafi określić ich gatunek i tematykę, 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza sposób myślenia i wartościowania zawarty w obu fraszkach, wyjaśnia, dlaczego Jana Kochanowskiego można nazwać humanistą, 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje motyw teatru świata, tłumaczy jego znaczenie, zbiera wiadomości dotyczące twórczości Jana Kochanowskiego; porządkuje je, prezentuje,
<p>Wisława Szymborska <i>Utopia</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie słowa <i>utopia</i>, tworzy z nim poprawne związki wyrazowe, wypisuje z tekstu nazwy własne, ustala, czego dotyczą, 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady obrazujące, co może być utopią, wyjaśnia sposób tworzenia nazw własnych w utworze, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, o jakiej utopii jest mowa w wierszu, łączy nazwy własne, użyte w tekście, ze sposobem myślenia człowieka, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia metaforykę wiersza, wykorzystuje podane znaczenie metafor do sformułowania znaczeń tekstu, odtwarza refleksje osoby mówiącej na temat

				wartości w życiu człowieka, przedstawia własną opinię na ten temat,
Stanisław Barańczak <i>Południe</i>	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje pytania do tekstu, • dostrzega niezwykłość graficznego zapisu tekstu, próbuje wyjaśnić jego związek z tematyką wiersza, 	<ul style="list-style-type: none"> • z podanych propozycji hipotez interpretacyjnych wybiera tę, którą uważa za najtrafniejszą, • wyjaśnia związek graficznego zapisu tekstu z tytułem i tematyką utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> • próbuje samodzielnie sformułować hipotezę interpretacyjną dotyczącą znaczeń tekstu, • z podanych propozycji wybiera znaczenia metafor występujących w wierszu, 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia własną propozycję interpretacji utworu, • wyjaśnia znaczenie metafor, występujących w utworze,
Molier <i>Skąpiec</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wybiera z tekstu fragmenty, na podstawie których można nazwać cechy charakteru i osobowości głównego bohatera, próbuje je komentować, • wymienia członków rodziny, krótko ich przedstawia, • wskazuje fragmenty, które uznaje za komiczne, próbuje określić źródło komizmu, • pisze zawiadomienie o klasowej inscenizacji fragmentów <i>Skąpca</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> • określa stosunek głównego bohatera do różnych wartości, popiera swą opinię przykładami z tekstu, • przedstawia i opisuje relacje łączące członków rodziny, • podaje z tekstu przykłady komizmu postaci, sytuacji, słowa, • pisze opowiadanie, w którym bohaterem jest współczesniona postać skąpca, 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza opinie innych bohaterów o tytułowej postaci, komentuje je, • określa i ocenia więzi emocjonalne między członkami przedstawionej rodziny, • omawia różne rodzaje komizmu wykorzystane w utworze, określa ich rolę i cel, • tworzy charakterystykę głównego bohatera, 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia i komentuje sposób przedstawienia postaci w dramacie, wyjaśnia, na czym polega komedia charakterów, • uogólnia sądy o ludziach przedstawionych w utworze, • wyjaśnia, na czym polega komizm jako kategoria estetyczna, wykorzystuje odwołania do tekstu, • proponuje współczesnioną wersję <i>Skąpca</i>,
Ignacy Krasicki <i>Hymn do</i>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje adresata 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega i wyjaśnia 	<ul style="list-style-type: none"> • określa osobę mówiącą

<p><i>miłości ojczyzny</i></p>	<p>utworu,</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tezę zawartą w utworze, formułuje ją własnymi słowami, przypomina, czym cechuje się hymn jako gatunek liryczny, pod kierunkiem nauczyciela pisze rozprawkę, 	<p>apostrofę; określa charakter adresata,</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje wersy o charakterze argumentacyjnym, odtwarza ich zawartość treściową, wyjaśnia, dlaczego utwór reprezentuje hymn jako gatunek liryczny, pisze samodzielnie rozprawkę, gromadzi wystarczające do udowodnienia tezy argumenty, 	<p>związek adresata z tonacją uczuciową wiersza,</p> <ul style="list-style-type: none"> określa kompozycję utworu, wydziela w niej tezę, argumenty, konkluzję, komentuje związek kompozycji z tematem, wyjaśnia związek gatunku utworu z jego tematyką, pisze rozprawkę, hierarchizuje argumenty, zbiera wnioski, 	<p>w wierszu, ustala, w czym imieniu się wypowiada i jaki jest jej związek z adresatem, rozpoznaje lirykę zwrotu do adresata,</p> <ul style="list-style-type: none"> określa styl utworu, dostrzega i nazywa językowe środki, wpływające na cechy tego stylu, podaje przykłady innych utworów reprezentujących gatunek hymnu; zestawia je z tekstem Krasickiego, wskazuje podobieństwa i różnice, pisze rozprawkę, realizuje wszystkie cechy tej formy wypowiedzi,
<p>Ignacy Krasicki <i>Bajki</i> (wybór)</p>	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza własnymi słowami treść poznanych bajek, wie, że pod postaciami zwierzęcych bohaterów przedstawieni zostali ludzie, cytuje fragmenty, z których wynika pouczenie, wymienia cechy bajki jako gatunku literackiego, 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje tematy kolejnych bajek, wie, czym jest alegoria, wskazuje jej przykłady w tekstach bajek, wyjaśnia, czym jest morał, wskazuje jego przykłady z tekstów, wyjaśnia, dlaczego poznane utwory reprezentują bajkę jako gatunek literacki, 	<ul style="list-style-type: none"> dzieli poznane bajki ze względu na podejmowany przez nie temat, wyjaśnia, na czym polega i z czego wynika alegoryczny charakter bajek, wyjaśnia rolę morału w bajkach, wie, że bajka jest gatunkiem pogranicznym, wskazuje cechy epickie i 	<ul style="list-style-type: none"> uogólnia spostrzeżenia związane z tematyką bajek Krasickiego, uogólnia sądy na temat bohaterów bajek, wyjaśnia, na czym polega i z czego wynika dydaktyczny charakter bajek, omawia bajkę jako gatunek literacki, rozróżnia bajki

			liryczne,	epigramatyczne i narracyjne,
Zofia Kossak-Szczucka <i>Obiad czwartkowy</i>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza podstawowe informacje o obiadach czwartkowych (miejsce, czas, cel, uczestnicy), 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia wszystkich uczestników obiadów czwartkowych, przedstawia ich, 	<ul style="list-style-type: none"> • zbiera i przedstawia dodatkowe informacje o uczestnikach obiadów czwartkowych i przebiegu ich spotkań, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegała ważna dla polskiej kultury rola obiadów czwartkowych,
Nauka o języku <i>Na pomoc Matejce i Sapieszce, czyli stąpanie po kruchym lodzie...</i> O odmianie nazwisk	<ul style="list-style-type: none"> • zna podstawowe reguły odmiany nazwisk, stara się je stosować w praktyce, 	<ul style="list-style-type: none"> • stara się poprawnie odmieniać nazwiska, 	<ul style="list-style-type: none"> • zna reguły odmiany nazwisk, stosuje je w praktyce, 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie odmienia wszystkie typy nazwisk,
Adam Mickiewicz <i>Świtez</i>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza główne wydarzenia utworu, • wymienia bohaterów utworu, dzieli je na postaci fantastyczne i realistyczne, • przypomina główne cechy ballady, • wskazuje i nazywa podstawowe środki poetyckie służące do przedstawienia elementów krajobrazu, 	<ul style="list-style-type: none"> • porządkuje wydarzenia przedstawione w utworze, dzieli je na fantastyczne i realistyczne, • określa postawy bohaterów przedstawionych w retrospekcji z punktu widzenia dobra i zła, • wskazuje cechy ballady w utworze, • dostrzega różnorodność zastosowanych środków poetyckich, nazywa środki budujące nastrój, określa ten nastrój, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia dwa plany czasowe w utworze, przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia, • określa postawy bohaterów i narratora wobec rzeczywistości, • wskazuje w utworze cechy różnych rodzajów literackich, • wskazuje przykłady środków poetyckich związanych z wrażeniami plastycznymi i akustycznymi tworzącymi nastrój, omawia ich funkcję, 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, czym jest retrospekcja; wyjaśnia, czemu służy w toku narracji i jakie skutki wywołuje, • komentuje, w jaki sposób ukazany został problem winy i kary w utworze, • przedstawia balladę jako gatunek literacki, • analizuje język utworu, łączy swe spostrzeżenia z tematyką i gatunkiem utworu,
Nauka o języku.	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawną 	<ul style="list-style-type: none"> • stara się stosować 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie odmienia 	<ul style="list-style-type: none"> • zna reguły odmiany

<i>Gdziekolwiek będziesz...</i> Nazwy miejscowe i ich odmiana	odmianę popularnych i często używanych nazw miejscowych,	poprawną odmianę nazw miejscowych,	nazwy miejscowe,	nazw miejscowych, poprawnie stosuje je w praktyce,
Adam Mickiewicz <i>Do M***</i>	<ul style="list-style-type: none"> określa, kim może być osoba mówiąca i adresat utworu, przywołuje odpowiednie fragmenty tekstu, dostrzega rytmiczność utworu, próbuje ustalić, z czego ona wynika, 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa relacje łączące osobę mówiącą i adresata, popiera swe ustalenia przykładami z tekstu, omawia układ rymów, budowę strof, wskazuje te elementy jako sposób rytmizacji utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> określa sytuację liryczną, wyodrębnia zdarzenia i sytuacje, o których mówi podmiot liryczny, wymienia wszystkie sposoby rytmizacji tekstu, 	<ul style="list-style-type: none"> omawia stan psychiczny osoby mówiącej, nazywa jej uczucia, łączy tekst z biografią poety, podaje argumenty, omawia sposoby rytmizacji tekstu; wyjaśnia, jak wpływa ona na nastrój i przedstawiane emocje,
Juliusz Słowacki <i>Hymn</i>	<ul style="list-style-type: none"> wybiera fragmenty opisujące przestrzeń, wydobywa z nich znaczenia dosłowne, ustala, kim może być osoba mówiąca, uzasadnia swą opinię przykładami z tekstu, rozpoznaje refren w utworze, wyjaśnia jego rolę, 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia obrazy poetyckie, związane z przestrzenią, ustala ich zawartość, wskazuje fragmenty mówiące o przeszłości i przyszłości bohatera lirycznego, komentuje je, analizuje budowę tekstu, wskazuje powtarzające się elementy, 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje sposób tworzenia obrazów poetyckich związanych z przestrzenią, określa stan psychiczny i emocje bohatera; ustala, czym są spowodowane, omawia kompozycję wewnętrzną i budowę wiersza, łączy je z nastrojem utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> określa symboliczny charakter przestrzeni, łączy ją z emocjami osoby mówiącej, zna pojęcie liryki osobistej; wyjaśnia, dlaczego utwór należy do tego typu liryki, analizuje budowę i kompozycję wewnętrzną, zestawia je ze stylem wypowiedzi poetyckiej, formułuje wnioski,
Spotkania ze sztuką. Caspar David Friedrich <i>Wędrowiec nad morzem</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy przedstawione na obrazie, opisuje widok, który 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje elementy, które mogą mieć znaczenia symboliczne, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symboliczne znaczenia elementów, przedstawionych na 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia dosłowne i symboliczne znaczenia dzieła,

<i>chmur</i>	<p>roztacza się przed patrzącym,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje podstawowe środki języka malarskiego, wykorzystane w dziele, 	<p>próbuję ustalić te znaczenia,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje podstawowe środki języka malarskiego wykorzystane w dziele, próbuje odczytać wynikające z nich znaczenia, 	<p>obrazie,</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje kompozycję obrazu, wyjaśnia wynikające z niej znaczenia przenośne, 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i nazywa zasady kompozycyjne, którym podporządkowane jest dzieło, określa wynikające z kompozycji znaczenia,
Juliusz Słowacki <i>Testament mój</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje wersy, w których poeta mówi o swoim życiu, na ich podstawie odtwarza konkretne informacje, • wskazuje fragmenty, ujawniające adresatów wypowiedzi, 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje wersy dotyczące życia bohatera, zestawia je z informacjami biograficznymi dotyczącymi poety, • wskazuje adresata konkretnego i uogólnionego, 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje wersy mówiące o twórczości, wyjaśnia ich metaforykę, • odtwarza treść nakazów i próśb skierowanych do adresatów, komentuje je, 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia portret człowieka i artysty wpisany w tekst, • komentuje refleksje dotyczące wpływu twórczości na potomnych,
Cyprian Norwid <i>Za wstęp (Ogólniki)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • własnymi słowami odtwarza treść kolejnych strof, • wskazuje, co niezwykłego dostrzega w budowie i zapisie utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> • określa, o jakich etapach życia człowieka mówi wiersz, podaje cytaty z tekstu, • omawia warstwę interpunkcyjną utworu, próbuje określić efekty uzyskane za pomocą znaków interpunkcyjnych, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie metafor przedstawiających etapy życia człowieka, • analizuje język poetycki utworu, formułuje wnioski, 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza poglądy poety na temat roli poezji, wskazuje, które wartości uznaje on za najważniejsze, • przedstawia nowatorstwo formy i języka utworu,
Bolesław Prus <i>Kamizelka</i>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza przebieg wydarzeń przedstawionych w utworze, 	<ul style="list-style-type: none"> • porządkuje informacje na temat elementów świata przedstawionego, • przedstawia bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego utwór ma charakter realistyczny, • omawia relacje i uczucia 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób prezentacja świata przedstawionego podporządkowana została

	<ul style="list-style-type: none"> wypisuje i porządkuje informacje o wszystkich bohaterach utworu, 	<p>utworu, posługuje się odpowiednimi cytatami,</p>	<p>łączące głównych bohaterów,</p>	<p>wymogom gatunku,</p> <ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu uogólnia refleksje na temat związków między ludźmi,
<p>Bolesław Prus <i>Kroniki</i> (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> formułuje temat tekstu, wskazuje słowa i wypowiedzi charakterystyczne dla języka potocznego, próbuje ustalić cel ich użycia w tekście przez autora, pisze sprawozdanie z wydarzenia, którego był świadkiem lub uczestnikiem, 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje problemy, poruszane w tekście, wskazuje zastosowane środki stylistyczne, określa ich funkcję, pisze sprawozdanie, próbuje stosować funkcjonalny styl wypowiedzi, 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza opinie i oceny autora tekstu, nazywa najważniejsze cechy stylu autora, popiera je przykładami, pisze artykuł związany tematycznie ze wskazanymi problemami, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego tekst ma charakter publicystyczny, charakteryzuje styl tekstu, zwraca uwagę na jego specyficzne cechy, pisze artykuł poruszający problemy, które uznaje za ważne,
<p>Gatunki dziennikarskie</p>	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie informacji wstępnych wylicza najważniejsze zadania tekstów prasowych, przedstawia ostatnio przeczytane teksty prasowe, określa ich tematykę, 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podstawowe gatunki prasowe, próbuje ocenić przeczytane ostatnio teksty prasowe, 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela gatunki prasowe, zna ich podstawowe cechy, rozpoznaje je w tekstach, wartościuje przeczytane ostatnio teksty prasowe, 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między tekstem literackim a tekstem dziennikarskim, komentuje, ocenia i wartościuje poznawane samodzielnie teksty prasowe,
<p>Ryszard Kapuściński <i>Jeszcze dzień życia</i> (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> streszcza poznany fragment reportażu, wyodrębnia z tekstu fragmenty opisowe; ustala, czego dotyczą, 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje najważniejsze wydarzenia, ustala powiązania przyczynowo-skutkowe między nimi, 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie przedstawionych wydarzeń określa tematykę i problematykę reportażu, 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje, jakie prawdy ogólne i refleksje można sformułować po zapoznaniu się z treścią reportażu,

	<ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe cechy reportażu jako gatunku, 	<ul style="list-style-type: none"> we fragmentach opisowych wskazuje i nazywa środki językowe, określa ich funkcję, wyjaśnia, czym cechuje się reportaż jako gatunek, podaje przykłady utworów, 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia z tekstu dygresje, ustala, czego dotyczą, jaką pełnią rolę w tekście, rozpoznaje cechy stylu publicystycznego, 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje styl reportażu Kapuścińskiego, porównuje styl publicystyczny ze stylem naukowym, formułuje wnioski,
<p>Kazimierz Przerwa Tetmajer <i>O Panu Jezusie i zbójnikach</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia bohaterów opowiadania, proponuje zasadę ich podziału, wyodrębnia wyrazy gwarowe, próbuje je wyjaśnić na podstawie kontekstu, 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia wydarzenia utworu, dzieli je na realistyczne i fantastyczne, tłumaczy fragmenty zdań, w których występuje stylizacja gwarowa, 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia punkt kulminacyjny, określa kompozycję utworu, rozpoznaje różne sposoby stylizacji gwarowej, podaje ich przykłady z tekstu, 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje problematykę utworu, omawia różnice między sprawiedliwością ludzką a Boską, rozumie całość tekstu, tłumaczy go na język literacki, wyjaśnia, na czym polega i czemu służy stylizacja gwarowa,
<p>Nauka o języku. <i>Jak głowa, taka mowa</i> Gwary i dialekty</p>	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela język ogólny i gwarowy, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie najczęściej spotykanych regionalizmów, 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje cechy języka własnego regionu, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie znaczenie dla kultury narodowej mają regionalne odmiany języka
<p>Stefan Żeromski <i>Silaczka</i> (fragmenty)</p>	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza historię życia Pawła Obareckiego, porządkuje chronologicznie wydarzenia z nim związane, odtwarza, w jaki sposób Obarecki ocenił życiowe 	<ul style="list-style-type: none"> przypomina, jakie idee chciał początkowo realizować bohater, podaje przyczyny, dla których z nich zrezygnował, próbuje ocenić życiowe wybory bohaterów, 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje postawy życiowe Obareckiego i Bozowskiej, ocenia życiowe wybory bohaterów, popiera swą ocenę argumentami, 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega ironię narratora, wyjaśnia jej znaczenie dla oceny postawy Obareckiego, uogólnia refleksje na temat życiowych wyborów człowieka, ich przyczyn i skutków,

	wybory Stasi Bozowskiej,			
Bolesław Leśmian <i>Dziewczyna</i>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza własnymi słowami historię opowiedzianą w utworze, • prezentuje swoje wrażenia związane z poznaniem tekstem, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia realistyczne i fantastyczne elementy przedstawionego świata, • wymienia neologizmy, ustala, od jakich wyrazów pochodzą i co oznaczają, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia symboliczne znaczenia elementów świata przedstawionego w utworze, • określa nastrój utworu; wskazuje i nazywa środki językowe, dzięki którym został on stworzony, 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje, jakie postawy wobec świata zaprezentowane są w tekście, określa postawę osoby mówiącej wobec nich, • analizuje język utworu, wskazuje jego specyficzne cechy,
Maria Pawlikowska-Jasnorzewska <i>Wiersze</i> (wybór)	<ul style="list-style-type: none"> • określa ogólną tematykę wszystkich wierszy, • wskazuje elementy wypowiedzi pozwalające określić osobę mówiącą, • wskazuje i nazywa podstawowe środki języka poetyckiego, 	<ul style="list-style-type: none"> • konkretyzuje temat każdego utworu, • określa osobę mówiącą, • wskazuje i nazywa podstawowe środki języka poetyckiego, określa ich znaczenie dla tekstu, 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje wspólne elementy tematyczne utworów, • nazywa emocje, określa stan uczuciowy osoby mówiącej, • wyodrębnia obrazy poetyckie, omawia sposoby ich kreowania, 	<ul style="list-style-type: none"> • łączy tematykę utworów z poezją o tematyce uczuciowej, podaje przykłady innych, podejmujących ją twórców, • opisuje sytuacje liryczne zobrazowane w wierszach, łączy z nimi stany uczuciowe osoby mówiącej, • dostrzega puenty, komentuje ich rolę w budowaniu znaczeń całości,
Magdalena Samozwaniec <i>Maria i Magdalena</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia uczestników spotkania, przedstawia ich, • na podstawie wzoru pisze CV, 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia twórców biorących udział w spotkaniu, gromadzi o nich dodatkowe 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia realia życia literackiego zaprezentowane w utworze, 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje intencje wypowiedzi bohaterów, • pisze CV, realizuje wszystkie wymogi tej

		informacje, <ul style="list-style-type: none"> • pisze samodzielnie CV, 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze CV, zachowuje formę graficzną tej formy wypowiedzi, 	formy wypowiedzi,
Konstanty Ildefons Gałczyński <i>Prośba o wyspy szczęśliwe; Pieśń III</i>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje nadawcę i adresata wypowiedzi poetyckiej, • wskazuje anaforę, 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje sytuację liryczną w obu tekstach, • określa rolę anafory w tekście, 	<ul style="list-style-type: none"> • określa nastrój utworów, • wskazuje, nazywa środki poetyckie kreujące nastrój utworów, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w tekście motyw arkadyjski, komentuje jego związek z tematyką utworów, • komentuje sposoby kreowania obrazów poetyckich,
Ernest Hemingway <i>Stary człowiek i morze</i>	<ul style="list-style-type: none"> • relacjonuje kolejne etapy walki bohatera z marlinem, • przedstawia głównego bohatera, opisuje jego wygląd, • wskazuje fragmenty opisowe w tekście, ustala ich tematykę, • wypisuje z tekstu zdania o charakterze sentencji, 	<ul style="list-style-type: none"> • relacjonuje w czasie teraźniejszym przebieg walki bohatera z marlinem, • wymienia cechy charakteru głównego bohatera, przywołuje potwierdzające je sytuacje, • analizuje fragmenty opisowe utworu, • przedstawia swoje rozumienie sentencji, zawartych w utworze, 	<ul style="list-style-type: none"> • relacjonuje przebieg zmagania bohatera z marlinem, eksponuje emocje i uczucia, • tworzy psychologiczny portret głównego bohatera, • analizuje i komentuje fragmenty opisowe utworu, • komentuje sentencje zawarte w tekście, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia metaforyczny sens walki bohatera z marlinem, • określa motywy postępowania głównego bohatera, komentuje je i ocenia, • ustala przerośnięte znaczenia wynikające z fragmentów opisowych utworu, • uogólnia refleksje, związane ze znaczeniami wynikającymi z sentencji,
Aleksander Kamiński <i>Kamienie na szaniec</i>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza podstawowe realia okupowanej Warszawy, • wymienia główne akcje Małego Sabotażu, 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o realiach okupowanej Warszawy, przywołuje fragmenty tekstu, • wyjaśnia, czym był 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia, jak żyli ludzie w okupowanej Warszawie, uzupełnia informacje z tekstu wiadomościami zdobytymi 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, do jakiego typu literatury można zaliczyć utwór Kamińskiego, uzasadnia swą opinię,

	<p>opowiada o przebiegu jednej z nich,</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzystając ze słownika, wyjaśnia różnice między sabotażem a dywersją, • przedstawia bohaterów utworu, podaje ich imiona, nazwiska, pseudonimy, zainteresowania, • według wzoru tworzy notkę biograficzną, • odtwarza przebieg akcji pod Arsenalem, • według wzoru tworzy opis sytuacji, • wyjaśnia, skąd pochodzi tytuł utworu, 	<p>Mały Sabotaż, porządkuje informacje związane z akcjami małego sabotażu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiada o wybranej akcji dywersyjnej opisanej w utworze, • ustala, co łączyło głównych bohaterów utworu, • tworzy notkę biograficzną, • opowiada o przebiegu akcji pod Arsenalem, • tworzy opis sytuacji, • opowiada o wydarzeniach związanych z przywołaniem fragmentu wiersza Słowackiego, 	<p>samodzielnie,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zbiera wiadomości na temat akcji Małego Sabotażu, uogólnia je, • zbiera, porządkuje i uogólnia informacje związane z akcjami dywersyjnymi opisanymi w utworze, • porównuje głównych bohaterów utworu, formułuje wnioski, • tworzy notkę biograficzną, zwraca uwagę na porządek informacji, • relacjonuje przebieg akcji pod Arsenalem, • tworzy opis sytuacji, dynamizuje wypowiedź, • wyjaśnia metaforyczne znaczenie tytułu, 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje, jaką rolę odgrywały akcje Małego Sabotażu dla ludności okupowanej stolicy, • przedstawia refleksje związane z dylematami moralnymi, jakie przeżywali bohaterowie biorący udział w akcjach dywersyjnych, • przedstawia głównych bohaterów utworu jako reprezentantów „pokolenia Kolumbów”, • tworzy notkę biograficzną, selekcjonuje, porządkuje informacje, • relacjonuje przebieg akcji pod Arsenalem, przedstawia emocje uczestników, • tworzy opis sytuacji, stosuje funkcjonalnie środki językowe, dynamizujące wypowiedź, • komentuje, w jaki sposób bohaterowie zrealizowali przesłanie poetyckie Słowackiego,
<p>Krzysztof Kamil Baczyński <i>Elegia</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia obrazy poetyckie, 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega i omawia zasadę tworzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega dwa plany czasowe, wyjaśnia zasadę 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia metaforykę utworu,

<i>o...[chłopcu polskim]</i>	<ul style="list-style-type: none"> ustala, kto może być osobą mówiącą, a kto adresatem utworu, 	<p>obrazów poetyckich,</p> <ul style="list-style-type: none"> komentuje relacje łączące osobę mówiącą z adresatem, przywołuje odpowiednie sformułowania z tekstu, 	<p>ich zestawienia,</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symboliczne znaczenie tytułu, formułuje uniwersalne przesłanie utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> uogólnia refleksje na temat postaw człowieka wobec zła,
<i>Anna Świrszczyńska Strzelać w oczy człowieka; Jej śmierć ma szesnaście lat</i>	<ul style="list-style-type: none"> ustala, co łączy bohaterów lirycznych obu wierszy, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie wspólne przeżycia i doświadczenia mieli bohaterowie obu utworów, 	<ul style="list-style-type: none"> uogólnia sądy na temat postawy moralnej bohaterów obu wierszy, 	<ul style="list-style-type: none"> uogólnia refleksje wynikające ze znaczeń obu tekstów,
<i>Melchior Wańkowicz Ziele na kraterze (fragment)</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, z jakimi rzeczywistymi wydarzeniami związany jest tekst Wańkowicza, 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu wymienia, w jaki sposób wyraża się pamięć o poległych powstańcach, 	<ul style="list-style-type: none"> przyporządkowuje symboliczne znaczenia zdarzeniom przedstawionym w tekście, 	<ul style="list-style-type: none"> łączy bohaterów utworu z tradycjami walki o niepodległość, dostrzega ciągłość historii i uniwersalizm postaw,
<i>Tadeusz Różewicz Warkoczyk</i>	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza sytuację liryczną, z którą związana jest wypowiedź osoby mówiącej, 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega kontrast, wskazuje elementy kontrastujące ze sobą, wyjaśnia rolę kontrastu w tworzeniu znaczeń, 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega, że wiersz należy do liryki pośredniej, wyjaśnia, jakie ma to znaczenie dla wymowy utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> określa styl wypowiedzi osoby mówiącej; wyjaśnia, w jaki sposób wpływa on na wymowę utworu,
<i>Ida Fink Zabawa w klucz</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega i z czym jest związana sytuacja bohaterów opowiadania, porządkuje wydarzenia przedstawione w opowiadaniu, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, kim są bohaterowie opowiadania, z czego wynika ich zachowanie, wyodrębnia kolejne etapy akcji opowiadania, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega tragizm tytułowej zabawy, odtwarza zmiany napięcia akcji, ustala, z czym są związane, 	<ul style="list-style-type: none"> uogólnia refleksje na temat postaw człowieka w sytuacji zagrożenia, wyjaśnia, w jaki sposób konstrukcja akcji opowiadania podkreśla jego dramatyzm,

<p>Wisława Szymborska <i>Koniec i początek</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> wypisuje z tekstu sformułowania wiążące się z wojną, wyodrębnia obrazy poetyckie, 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynności wykonywane przez ludzi po wojnie, uogólnia je, wskazuje frazeologizmy, wyjaśnia ich rolę w tekście, 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje tytuł utworu, zestawia go z treścią wypowiedzi poetyckiej, dostrzega ironię w wypowiedzi; ustala, czego dotyczy 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia i komentuje stosunek ludzi do minionych wojennych wydarzeń, analizuje język wypowiedzi poetyckiej,
<p>Aldous Huxley <i>Nowy wspaniały świat</i> (fragment)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ustala miejsce, czas opisywanych wydarzeń, przedstawia swoje wrażenia, związane ze światem opisanym w tekście, 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje informacje dotyczące tego, co widzieli studenci w czasie wizyty w ośrodku, ocenia świat opisany w tekście, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaki był cel działań prowadzonych w ośrodku, ocenia świat opisany w tekście, przedstawia argumenty, 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje, jaki jest świat przedstawiony w utworze, wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>antyutopia</i>, uzasadnia, dlaczego można je łączyć z poznanym tekstem,
<p>George Orwell <i>Folwark zwierzęcy</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> omawia podstawowe elementy świata przedstawionego w utworze, wymienia bohaterów utworu, krótko ich przedstawia, wypisuje zwroty charakterystyczne dla języka propagandy, na podstawie wzoru pisze protokół, 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje informacje dotyczące świata przedstawionego w utworze, dostrzega alegorię jako sposób prezentacji bohaterów, wskazuje charakterystyczne cechy języka propagandy, pisze protokół związany z wydarzeniami przedstawionymi w powieści, 	<ul style="list-style-type: none"> omawia sposób prezentacji świata przedstawionego w utworze, wyjaśnia, jakie ludzkie postawy prezentują poszczególne zwierzęta, omawia mechanizmy manipulacji językowej, pisze protokół związany z rzeczywistymi wydarzeniami, 	<ul style="list-style-type: none"> określa cele, jakim służy sposób prezentacji świata przedstawionego w utworze, formułuje uniwersalne przesłania wynikające ze sposobu kreacji bohaterów, omawia językowe mechanizmy manipulowania świadomością ludzi, kreowania rzeczywistości, pisze protokół, przestrzega wszystkich zasad realizowanych przez

				tę formę wypowiedzi,
Sławomir Mrozek <i>Rewolucja</i>	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o działaniach bohatera, • ustala, co może śmieszyć czytelnika opowiadania, 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny postępowania bohatera, • wskazuje źródła komizmu, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie cele chciał osiągnąć bohater, jaki były skutki jego działania, • wyjaśnia, co jest źródłem groteski w utworze, 	<ul style="list-style-type: none"> • uogólnia sens działań bohatera opowiadania, • wyjaśnia, jaki jest cel zastosowania konwencji groteski w utworze,
Nauka o języku. <i>Na początku było słowo, a na końcu frazes...</i> Perswazja i manipulacja językowa	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia perswazję od manipulacji językowej, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym różni się perswazja od manipulacji językowej, 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega w tekstach przejawy perswazji i manipulacji językowej, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie mechanizmy perswazji i manipulacji językowej,
Stanisław Barańczak <i>Określona epoka</i>	<ul style="list-style-type: none"> • określa sytuację odtwarzaną przez tekst wiersza, • dostrzega nawiązania do języka przemówień, wskazuje ich przykłady, 	<ul style="list-style-type: none"> • ustala, kim może być osoba mówiąca, • wskazuje typowe cechy języka przemówień występujące w tekście wiersza, 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje charakterystyczne cechy świata opisanego w utworze, • ocenia styl języka wykorzystany w wierszu, 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega uniwersalny charakter prezentowanego świata, • komentuje, w jaki sposób poeta uwidacznia w utworze swoją postawę,
Jerome David Salinger <i>Buszujący w zbożu</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • zbiera informacje o bohaterach (kim są, czym się zajmują, co ich łączy), • nazywa rodzaj narracji w utworze, 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia stosunek bohatera do życia; ustala, przeciw czemu się buntuje, • wyjaśnia, jaki wpływ na prezentację świata ma użyty rodzaj narracji, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, o czym świadczą marzenia i plany bohatera, • wskazuje fragmenty, w których użyta została mowa potoczna, wyjaśnia, czemu służy taki zabieg stylistyczny, 	<ul style="list-style-type: none"> • uogólnia refleksje na temat poszukiwania własnej drogi życia przez człowieka, • komentuje sposób przedstawienia świata w utworze,
Małgorzata Hillar <i>My z II połowy XX wieku</i>	<ul style="list-style-type: none"> • ustala, w którym imieniu wypowiada się osoba mówiąca, • wyjaśnia pojęcie 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia osiągnięcia przywoływane przez osobę mówiącą, • podaje znane mu 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega kontrast, wyjaśnia, czego dotyczy, • próbuje scharakteryzować 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na jakie problemy zwraca uwagę poetka wypowiedź, • próbuje wskazać

	<i>pokolenie,</i>	przykłady różnych pokoleń, przypomina ich wspólne doświadczenia,	pokolenie, do którego należy,	wartości ważne dla pokolenia, do którego należy,
Sylvia Plath <i>Szklany kloz</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wymienia osiągnięcia bohaterki i jej pomysły dotyczące przyszłości, na podstawie wzoru pisze list motywacyjny, 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia, na czym polegały i z czego wynikały dylematy bohaterki, pisze samodzielnie list motywacyjny, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symboliczne znaczenie opowieści o drzewie figowym, pisze list motywacyjny, zachowuje właściwą kompozycję, 	<ul style="list-style-type: none"> uogólnia refleksje dotyczące wyborów życiowych człowieka, pisze list motywacyjny, spełniający wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi,
Spotkania ze sztuką. Paul Gauguin <i>Skąd przybywamy? Kim jesteśmy? Dokąd idziemy?</i>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy warstwy przedstawieniowej obrazu, wskazuje najważniejsze cechy kompozycji obrazu, proponuje wyjaśnienie tytułu dzieła, 	<ul style="list-style-type: none"> ustala, jakimi środkami malarskimi zostały przedstawiane najważniejsze elementy dzieła, omawia zasady kompozycji postaci na obrazie, interpretuje tytuł obrazu, 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje znaczenia wynikające z zastosowanych środków języka malarskiego, proponuje sposób odczytania znaczeń wynikających z kompozycji obrazu, wyjaśnia, z czego wynika uniwersalizm dzieła, 	<ul style="list-style-type: none"> omawia metaforykę obrazu, wyjaśnia, jak kompozycja obrazu podkreśla jego znaczenia przenośne, rozpoznaje na obrazie symbole znane z kultury i literatury,
Max Ehrmann <i>Desiderata</i>	<ul style="list-style-type: none"> nazywa wartości, o których jest mowa w tekście. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje i głośno odczytuje zasady życia, które uznaje za szczególnie ważne dla współczesnego człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia postawę życiową prezentowaną w tekście. 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje postawę życiową, która została przedstawiona w tekście.

KRYTERIA OGÓLNE

SPRAWNOŚCI	WYMAGANIA			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ				
SLUCHANIE	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie większość komunikatów werbalnych, • odbiera wystarczającą dla zrozumienia całości ilość informacji, zawartych w dźwięku i obrazie, • porządkuje wysłuchane informacje, • odbiera ogólną intencję cudzej wypowiedzi, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie komunikaty werbalne, • odbiera większość informacji, zawartych w dźwięku i obrazie, • porządkuje i systematyzuje wysłuchane informacje, • odbiera intencje cudzej wypowiedzi, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie komunikaty werbalne o wysokim stopniu organizacji, • odbiera informacje zawarte w dźwięku i obrazie, • porządkuje wysłuchane informacje w zależności od ich funkcji, • rozpoznaje intencje cudzej wypowiedzi, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie komunikaty werbalne o wysokim stopniu skomplikowania, • rozróżnia informacje werbalne oraz zawarte w dźwięku i obrazie, • porządkuje i systematyzuje wysłuchane informacje w zależności od ich funkcji, • rozpoznaje i odbiera charakter wypowiedzi i wyrażane w niej intencje,
MÓWIENIE	<ul style="list-style-type: none"> • cytuje fragmenty tekstu, • formułuje krótką wypowiedź na temat swoich odczuć wywołanych przez dzieło, • przestrzega podstawowych zasad etyki i etykiety mowy w różnych sytuacjach 	<ul style="list-style-type: none"> • cytuje odpowiednie fragmenty tekstu, • formułuje wypowiedź związaną z odczuciami, jakie wywołuje dzieło, • przestrzega zasad etyki i etykiety mowy w różnych sytuacjach komunikacyjnych, 	<ul style="list-style-type: none"> • cytuje odpowiednie fragmenty tekstu, uzasadnia ich wybór, • wypowiada się na temat odczuć, jakie może wywoływać dzieło u odbiorcy, • świadomie dostosowuje swoje wypowiedzi do 	<ul style="list-style-type: none"> • cytuje i komentuje odpowiednie fragmenty tekstu, • tworzy zwartą wypowiedź związaną tematycznie z odczuciami, jakie dzieło może wywoływać u odbiorców, • dostosowuje swoje

	<p>komunikacyjnych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • formułuje ogólną opinię na temat utworu, • tworzy krótką wypowiedź na temat ogólnej problematyki utworu, • odtwarza w wypowiedzi podstawową treść utworu w porządku chronologicznym, • wypowiada się na temat elementów świata przedstawionego w utworze, • prezentuje w wypowiedzi znaczenia dosłowne utworu lirycznego, • wypowiada się na temat przeczytanych samodzielnie tekstów prasowych, • tworzy wypowiedź prezentującą elementy warstwy przedstawieniowej obrazu, • stosuje w wypowiedzi odpowiednie słownictwo, • tworzy wypowiedzi z poprawnymi konstrukcjami 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia swoją opinię na temat utworu, • przedstawia w wypowiedzi problematykę utworu, • odtwarza w wypowiedzi w porządku chronologicznym treść utworu, • tworzy wypowiedź, w której porządkuje informacje, dotyczące świata przedstawionego w utworze, • przedstawia i omawia w wypowiedzi znaczenia dosłowne utworu lirycznego, • wypowiada się na temat przeczytanych samodzielnie tekstów prasowych, wstępnie je ocenia, • tworzy wypowiedź, w której omawia środki języka malarskiego wykorzystane dla zaprezentowania warstwy przedstawieniowej obrazu, • stosuje w wypowiedzi bogate słownictwo, • tworzy wypowiedzi z 	<p>zasad etyki i etykiety mowy,</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia swoją opinię na temat utworu, uzasadnia ją odwołaniami do dzieła, • tworzy logiczną, zwięzłą wypowiedź prezentującą problematykę utworu, • przedstawia treść utworu, • formułuje wnioski na temat sposobu prezentowania świata przedstawionego w utworze, • przedstawia w wypowiedzi znaczenia przenośne utworu lirycznego, • wartościuje przeczytane samodzielnie teksty prasowe, • tworzy wypowiedź, w której omawia metaforykę dzieła malarskiego, • stosuje w wypowiedzi bogate, różnorodne słownictwo, • tworzy wypowiedzi z urozmaiconymi konstrukcjami 	<p>wypowiedzi do zasad etyki i etykiety mowy, ma świadomość konsekwencji stosowanych w wypowiedzi form językowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia uzasadnioną opinię na temat utworu, zawiera w niej elementy wartościowania, • tworzy pełną, wyczerpującą, logiczną wypowiedź, prezentującą tematykę utworu, • przedstawia treść utworu, wplata w wypowiedź odwołania do kontekstów, • komentuje sposób prezentowania świata w utworze, • przedstawia i komentuje w wypowiedzi znaczenia przenośne utworu lirycznego, • komentuje, ocenia i wartościuje samodzielnie przeczytane teksty prasowe, • tworzy wypowiedź, w której przedstawia i
--	---	--	---	---

	składniowymi,	różnorodnymi konstrukcjami składniowymi,	składniowymi,	komentuje metaforykę dzieła malarskiego, <ul style="list-style-type: none"> • stosuje w wypowiedzi różnorodne słownictwo, dba o odpowiedni do tematu dobór leksyki, • tworzy wypowiedzi z różnorodnymi, funkcjonalnie dobraćanymi konstrukcjami składniowymi,
CZYTANIE ODBIÓR TEKSTÓW LITERACKICH I INNYCH TEKSTÓW KULTURY	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje styl biblijny, • rozumie występujące w tekście archaizmy, • rozumie wyrazy gwarowe występujące w tekście, • rozpoznaje w tekście różne rodzaje stylizacji językowej, • odróżnia perswazję od manipulacji językowej, • rozpoznaje w utworze nawiązania do innych dzieł, • rozróżnia literaturę wysoką i popularną, • wydobywa z tekstu informacje, dotyczące faktów, • rozpoznaje podstawowe środki stylistyczne w 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia podstawowe cechy stylu biblijnego, • rozpoznaje w tekście archaizację, • rozumie tekst, w którym występuje stylizacja gwarowa, • rozpoznaje i nazywa różne rodzaje stylizacji językowej w tekście, • wyjaśnia, czym różni się perswazja od manipulacji językowej, • wyjaśnia sposób nawiązania w utworze do innych dzieł, • dostrzega podstawowe różnice między utworami literatury wysokiej i popularnej, • wydobywa z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • określa cechy stylu biblijnego, wskazuje ich przykłady w tekście, • określa funkcje archaizacji w tekście, • określa rolę stylizacji gwarowej w tekście, • rozpoznaje różne rodzaje stylizacji, komentuje jej znaczenie w utworze, • dostrzega w tekstach przejawy perswazji i manipulacji językowej, • wyjaśnia rolę nawiązań w utworze do innych dzieł, • dostrzega i komentuje nawiązania do literatury wysokiej w utworach literatury popularnej, • odróżnia relację od 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym cechuje się styl biblijny, łączy jego cechy z tematyką i problematyką tekstu, • komentuje rolę archaizacji w tekście, • wyjaśnia, na czym polega i czemu służy stylizacja gwarowa, • wyjaśnia, czemu służy zastosowana w utworze stylizacja językowa, • rozumie mechanizmy perswazji i manipulacji językowej, • komentuje nawiązania do innych dzieł w utworze, • wartościuje utwory literatury wysokiej i popularnej,

	<p>tekście,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia obrazy poetyckie w utworze lirycznym, • wskazuje podstawowe cechy budowy utworu lirycznego, • przedstawia bohatera literackiego, krótko go charakteryzuje, • odtwarza wzory osobowościowe, kreowane w utworach, • dostrzega związki fikcyjnego świata utworu z realną rzeczywistością, • rozpoznaje groteskowy charakter utworu, • wie, czym cechuje się bajka jako gatunek literacki, odróżnia bajkę od baśni, • wie, że reportaż jest gatunkiem publicystycznym, rozpoznaje go wśród innych tekstów, • omawia warstwę przedstawieniową obrazu, 	<p>informacje, dotyczące faktów i opinii,</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i nazywa środki stylistyczne w tekście, • odtwarza dosłowne znaczenia obrazów poetyckich, • omawia budowę utworu lirycznego, • charakteryzuje bohatera literackiego, • przedstawia wzory osobowościowe, kreowane w utworach, • wskazuje konkretne odniesienia fikcyjnych elementów świata przedstawionego w utworze do realnej rzeczywistości, • wyjaśnia, na czym polega groteskowe przedstawienie świata w utworze, • wymienia cechy gatunkowe bajki, • wyjaśnia, czym cechuje się reportaż jako gatunek publicystyczny, • omawia warstwę przedstawieniową obrazu, 	<p>opinii,</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje, nazywa środki stylistyczne w tekście, określa ich funkcję, • odczytuje przenośne znaczenia obrazów poetyckich, • omawia budowę utworu lirycznego, wyodrębnia sposoby rytmizacji tekstu, • charakteryzuje bohatera literackiego, omawia motywy jego postępowania, • przedstawia i komentuje wzory osobowościowe kreowane w utworach, • omawia odniesienia fikcyjnych elementów świata przedstawionego w utworze do realnej rzeczywistości, • tłumaczy mechanizmy groteski jako konwencji literackiej, • wie, że bajka jest gatunkiem pogranicznym, wskazuje jej epickie i liryczne cechy, • komentuje tematykę i problematykę reportażu, 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia relacje od opinii, komentuje ich powiązanie, • wyjaśnia, jaką rolę pełnią środki stylistyczne w kreowaniu świata w tekście, • komentuje znaczenia obrazów poetyckich, omawia sposób ich tworzenia, • omawia budowę utworu lirycznego, łączy ją z warstwą treściową tekstu, • charakteryzuje bohatera literackiego, komentuje jego postępowanie, ocenia wybory, których dokonał, • ocenia z punktu widzenia człowieka współczesnego wzory osobowościowe, kreowane w utworach, • komentuje związki między fikcją literacką a realną rzeczywistością, • wyjaśnia, na czym polega i czemu służy groteska jako konwencja literacka, • omawia bajkę jako gatunek literacki,
--	---	--	--	--

		wstępnie określa malarskie sposoby jej prezentacji,	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje dzieło malarskie, wstępnie je interpretuje, 	rozróżnia różne typy bajek, <ul style="list-style-type: none"> • komentuje problematykę reportażu, wykorzystuje obserwacje stylu, • analizuje i interpretuje dzieło malarskie,
PISANIE	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta z podstawowych słowników, • tworzy proste przypisy, • stara się dobierać odpowiedni styl do wypowiedzi, • stara się stosować różnorodne słownictwo, • stosuje prawidłowo podstawowe formy gramatyczne i ortograficzne nazw własnych, nazwisk, nazw miejscowych, • stosuje różne typy zdań złożonych, • przestrzega zasad interpunkcji, • stosuje w tworzonym tekście mowę zależną i niezależną, • posługuje się oficjalną i 	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta z odpowiednich słowników, • tworzy przypisy, • dobiera odpowiedni styl do wypowiedzi, • stosuje różnorodne słownictwo, • stosuje prawidłowe formy gramatyczne i ortograficzne nazw własnych, nazwisk, nazw miejscowych, • stosuje poprawnie różne typy zdań złożonych, • przestrzega zasad interpunkcji, • stosuje poprawnie w tworzonym tekście mowę zależną i niezależną, • sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny, 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie dociera do potrzebnych informacji, • tworzy przypisy, przywołując cytaty, • wykorzystuje stylizację w tworzonym tekście, • stosuje bogate słownictwo z różnych kręgów tematycznych, • zapisuje poprawnie pod względem gramatycznym i ortograficznym nazwy własne, nazwiska, nazwy miejscowe, • celowo stosuje różne typy zdań złożonych, • stosuje poprawną, różnorodną interpunkcję, • celowo stosuje w tworzonym tekście mowę zależną i niezależną, • dobiera odpowiednio do 	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta z różnorodnych źródeł informacji, • sprawnie posługuje się przypisami, • celowo i funkcjonalnie stosuje stylizację w tworzonym tekście, • świadomie dobiera słownictwo w tworzonym tekście, • zapisuje bezbłędnie pod względem gramatycznym i ortograficznym nazwy własne, nazwiska, nazwy miejscowe, • celowo i poprawnie stosuje różne typy zdań wielokrotnie złożonych, • tworzy tekst bezbłędny pod względem interpunkcji, • celowo i funkcjonalnie stosuje w tworzonym

	<p>nieoficjalną odmianą polszczyzny,</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzy według wzoru formy użytkowe: <ul style="list-style-type: none"> – podanie, – cv, – protokół, – list motywacyjny, • układa według wzoru notatkę encyklopedyczną, • samodzielnie pisze krótką rozprawkę, • samodzielnie pisze charakterystykę postaci, • tworzy samodzielnie opis sytuacji, • wyszukuje i poprawia błędy we własnym tekście. 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy samodzielnie formy użytkowe: <ul style="list-style-type: none"> – podanie, – cv, – protokół, – list motywacyjny, • układa samodzielnie notatkę encyklopedyczną, • pisze rozprawkę, wyraźnie formułuje tezę i przedstawia argumenty, • pisze rozwiniętą charakterystykę postaci, • układa opis sytuacji, dynamizuje wypowiedź, • poprawia błędy we własnym tekście, koryguje styl. 	<p>tworzonego tekstu oficjalną i nieoficjalną odmianę polszczyzny,</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzy poprawnie formy użytkowe: <ul style="list-style-type: none"> – podanie, – cv, – protokół, – list motywacyjny, • układa notatkę encyklopedyczną, dba o skrótowość tekstu, • pisze rozprawkę, prezentuje wyraźnie i uzasadnia swoje stanowisko, • pisze rozwiniętą charakterystykę postaci literackiej, wykorzystuje odwołania do tekstu, • tworzy rozwinięty opis sytuacji, szczegółowo prezentuje okoliczności, • koryguje własny tekst, dodaje uzupełnienia. 	<p>tekście mowę zależną i niezależną,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje funkcjonalnie oficjalną i nieoficjalną odmianę polszczyzny, • tworzy formy użytkowe, zachowując ich wszystkie wymogi: <ul style="list-style-type: none"> – podanie, – cv, – protokół, – list motywacyjny, • układa notatkę encyklopedyczną, świadomie i poprawnie stosuje odpowiednie skróty, • pisze rozprawkę, przedstawia swoje tezy, opinie, oceny, uzasadnia je różnymi rodzajami argumentów, • pisze rozwiniętą charakterystykę postaci literackiej, wzbogaca ją komentowanymi cytatami i odwołaniami do tekstu, • tworzy opis sytuacji, celowo dobiera sposób narracji i styl wypowiedzi, • samodzielnie redaguje
--	--	--	---	--

				własny tekst.
--	--	--	--	---------------

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, którego osiągnięcia w znacznym stopniu wykraczają poza wymagania dopełniające i sytuują się na poziomie ponadprogramowym. Jego praca cechuje się samodzielnością i kreatywnością. Prezentuje wysoki poziom wiedzy i erudycji interdyscyplinarnej. Świadomie i funkcjonalnie posługuje się bogatym słownictwem terminologicznym. Samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literatury pięknej, literatury faktu. Czyta, rozumie i wykorzystuje teksty popularnonaukowe, naukowe i publicystyczne. Potrafi analizować i interpretować dzieła malarskie z uwzględnieniem specyfiki środków języka malarskiego. Komentuje związki dzieła malarskiego z tekstem literackim. Analizuje i interpretuje dzieła filmowe i teatralne. Dostrzega i komentuje związki między różnymi dziełami sztuki. Formułuje problemy, proponuje sposoby ich rozwiązania. Tworzy bezbłędne pod każdym względem wypowiedzi ustne i pisemne. Samodzielnie planuje swoją pracę. Potrafi ocenić własne dokonania. Odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych, publikuje swoje teksty.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.